

KÖRNYEZETI ÉS MEZŐGAZDASÁGI BIOTECHNOLÓGIA

KOCKÁZATCSÖKKENTÉS - REMEDIÁCIÓ 2.

Talajok és vizek kármentesítése biotechnológiai módszerekkel

2019.09.18.

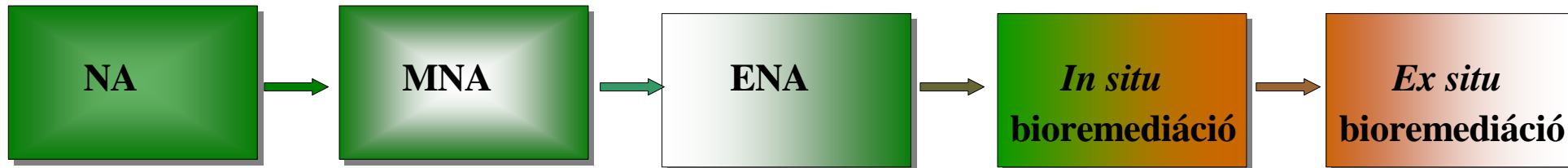
Dr. Molnár Mónika

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

Alkalmazott Biotechnológia és Élelmiszertudományi Tanszék

A szennyezett talajok kezelésére alkalmazott módszerek – osztályozás biológiai technológiák esetében

A természetes folyamatok mérnöki alkalmazásának fokozatai szennyezett talaj remediálásában

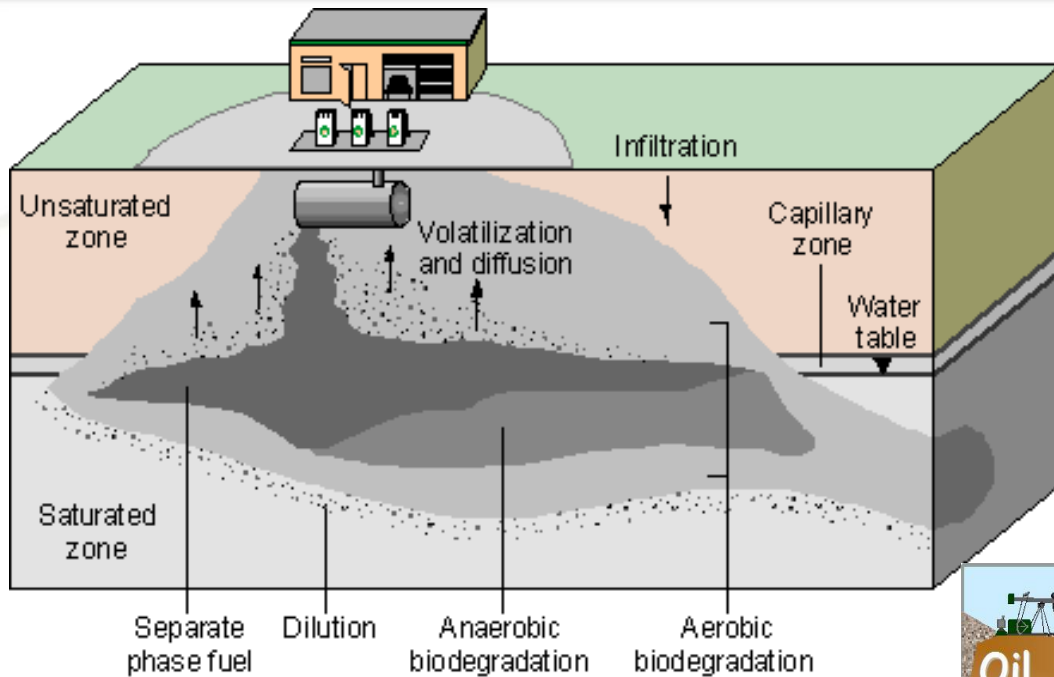

NA: Natural Attenuation – természetes szennyezőanyag-csökkenés

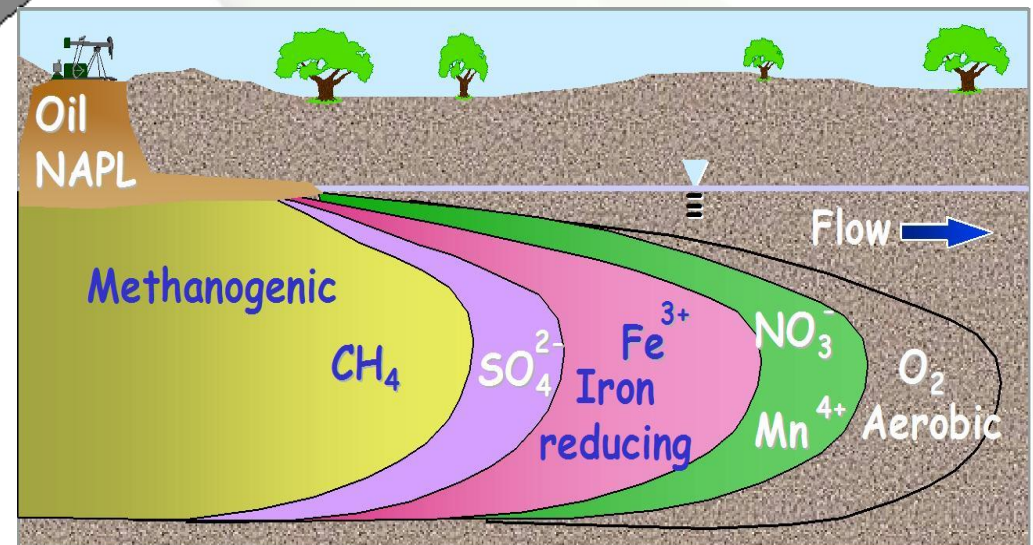
MNA: Monitored Natural Attenuation – monitorozott természetes szennyezőanyag-csökkenés

ENA: Enhanced Natural Attenuation – gyorsított természetes szennyezőanyag-csökkenés

NATURAL ATTENUATION

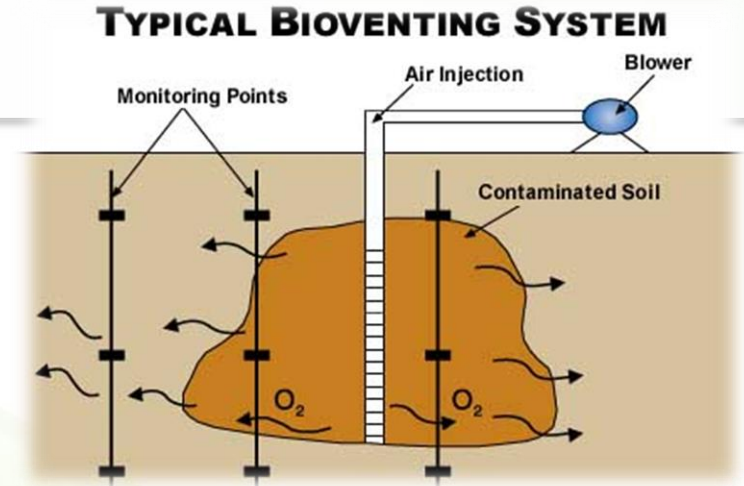

<https://toxics.usgs.gov/pubs/eos-v82-n5-2001-natural/>

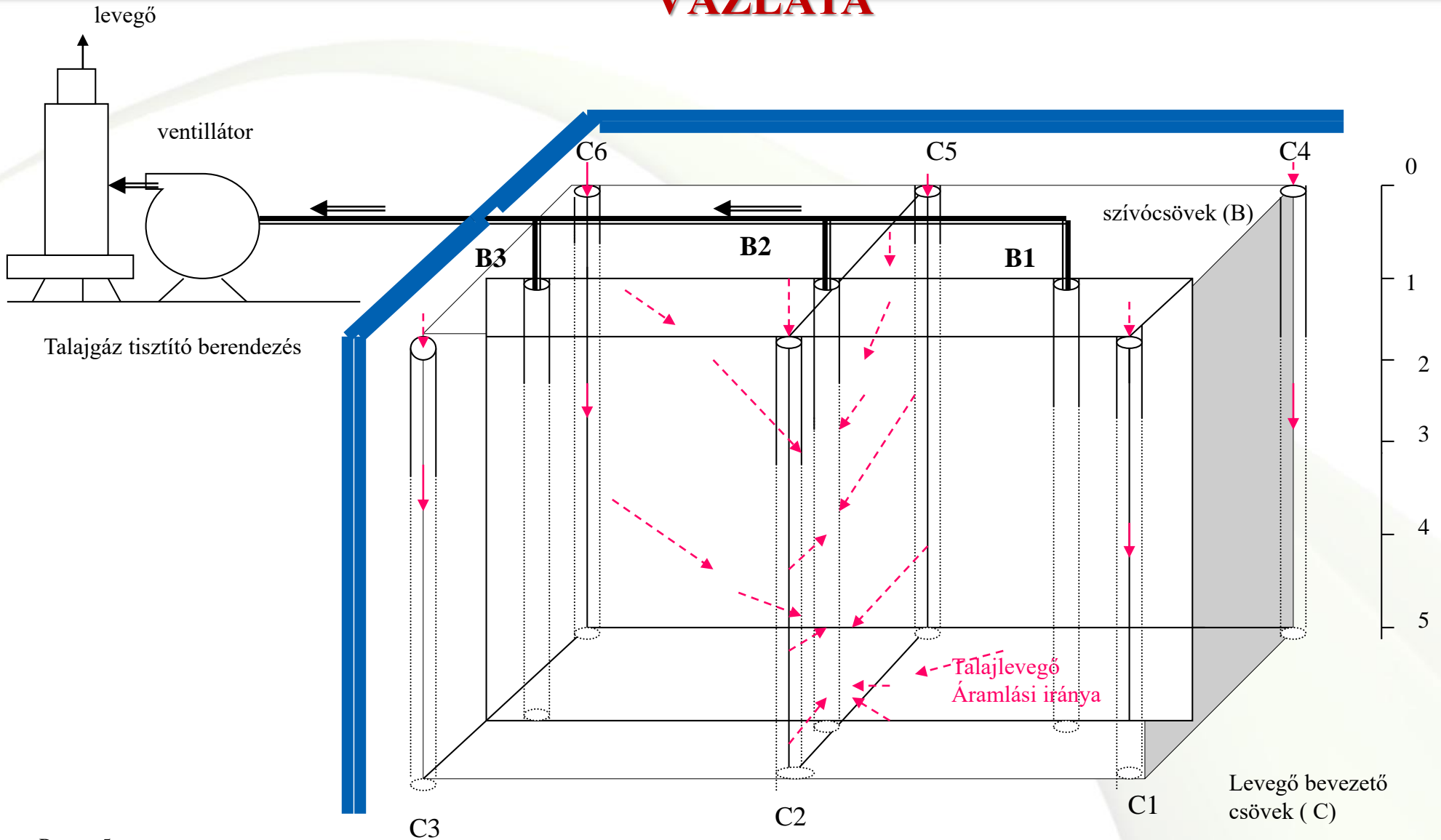

BIOVENTILLÁCIÓ

- *In situ (De!)*
- Oxigén bejuttatása
- Ventilátoros átszellőztetés. Cél?
- Levegőztető kutak: 5-100 mm átmérőjű, perforált műanyag bélésűvel ellátott kutak (lyukak mérete 0,5-0,75 mm)
- Elhelyezés, sűrűség
- Enyhe elszívás jobb, mint a nyomással történő légbefúvás
- Kombinált kutak - adalékanyag is bejuttatható
- Megoldási lehetőségek: szívott kútsor + passzív kútsor

IN SITU BIOVENTILLÁCIÓS TALAJTISZTÍTÁSI TECHNOLÓGIA VÁZLATA

BIOVENTILLACIÓ

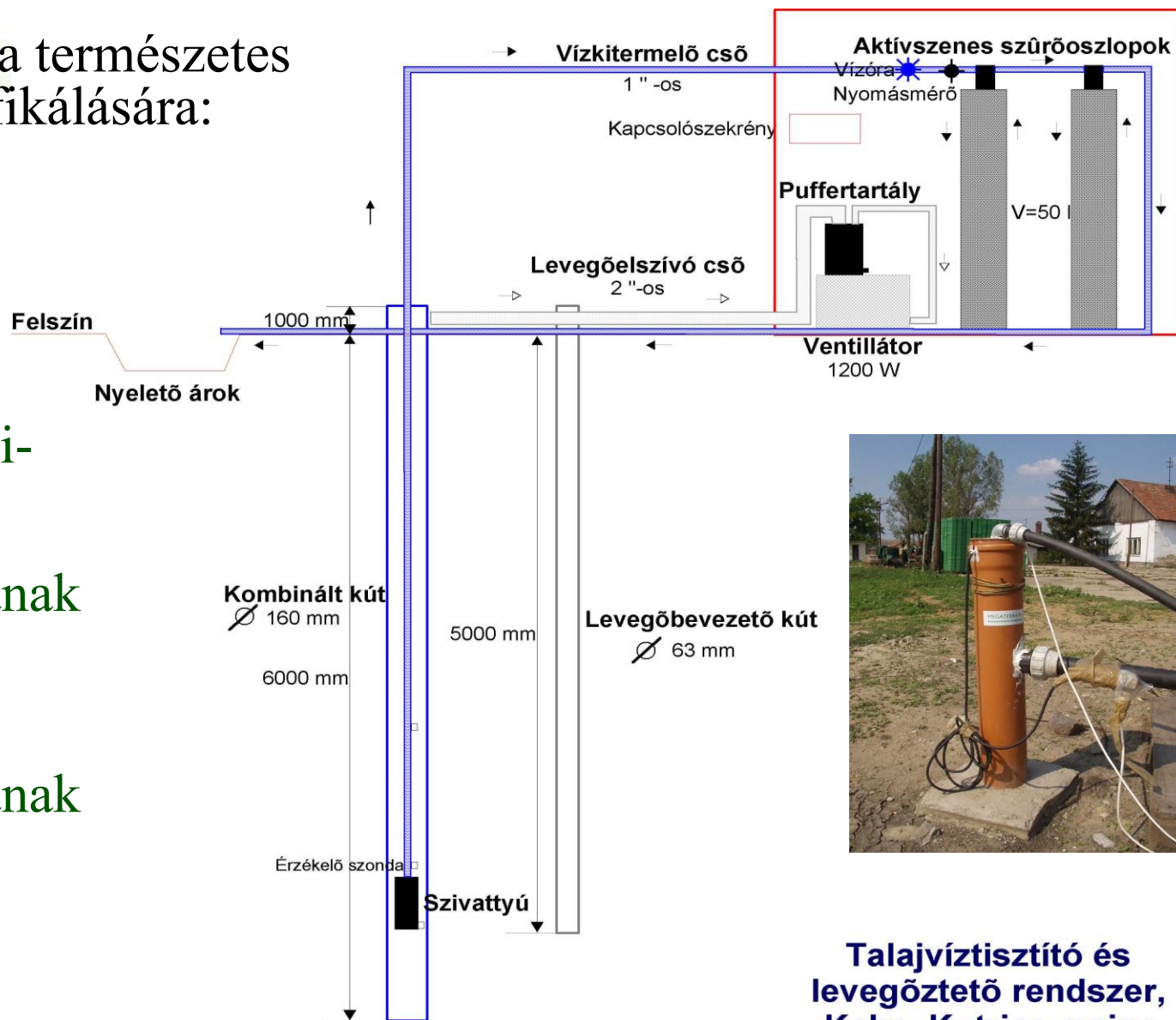
<http://freeassociationdesign.wordpress.com/tag/remediation/>

BIOVENTILLÁCIÓ TÁPANYAGPÓTLÁSSAL

Technológia-együttes a természetes biodegradáció intenzifikálására:

- Felúszó olajréteg eltávolítása
- Talajvíz *ex situ* fizikai-kémiai kezelése
- Talaj telítetlen zónájának **bioventillációja**, tápanyagpótlással
- Talaj telítetlen zónájának időszakos átmosása

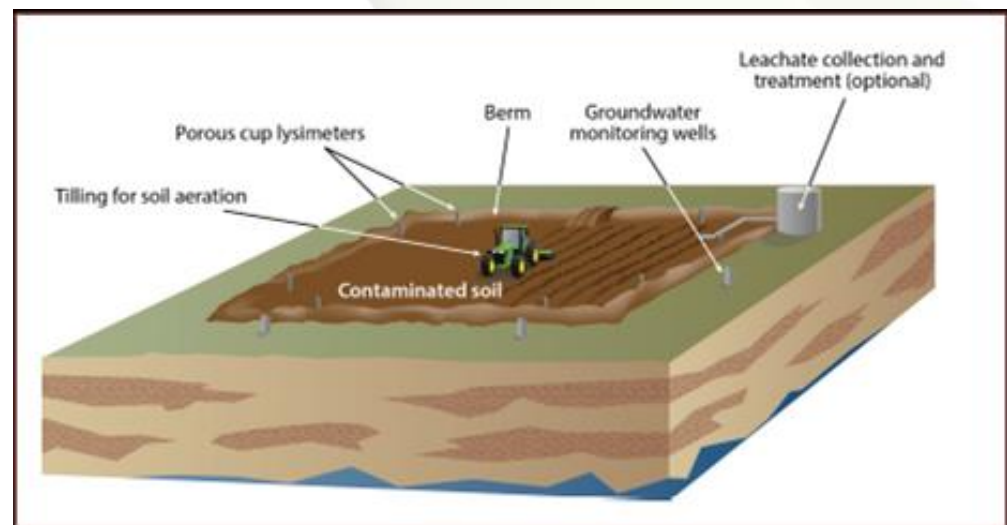

Talajvíztisztító és
levegőztető rendszer,
Kaba, Kutrica major

TALAJKEZELÉS AGROTECHNIKAI MÓDSZEREKKEL - LANDFARMING

- *Ex situ*
- A szennyezett talaj → 0,5–0,8 m rétegvastagságban vízzáró (agyag, beton, geofólia) rétegre → mezőgazdasági gépek
- Mikrobiológiai bontás
- Optimális körülmények biztosítása mezőgazdasági gépekkel
  - a talajt lazítják, felületét boronálják, nedvesítik, adalékanyagokkal látják el.
- Drénrendszer és csurgalékvíz elvezető rendszer

<http://www.oil-gasportal.com/remediation-of-hydrocarbon-contaminated-soils/>

„LANDFARMING”

http://www.ftbraggmillsite.com/fortbraggmillsite/images/land_farm_2_lg.jpg

http://www.desleronline.com/html/english/hazardous_waste/landfarming.html

http://www.ftbraggmillsite.com/fortbraggmillsite/images/land_farm_1_lg.jpg

- Nagy mennyiségű talaj kezelésére,
- Relatív alacsony költségek
- Nagy a siker valószínűsége (?)
- Napjainkban már kevésbé elfogadott
- **Illékony alkotók.**
- **Maradék nehezen bontható..**

HÁROMFÁZISÚ TALAJ PRIZMÁS KEZELÉSE

- *Ex situ*
- Csurgalék elvezető rendszer, vízzáró szilárd felület (Komposztprizmák)
- 1,5–2,0 méter magas, "végtelenített" vagy véges hosszúságú prizmák.
- A nedvességtartalmat, pH-t, hőmérsékletet, oxigén- és tápanyagellátást kontrollálják. + lazító anyagok (faforgács)
- Prizmás elrendezés → biológiai kioldásra (pl. bioleaching)

- Dr Russell Thomas, Parsons Brinckerhoff: Bioremediation and Bionanotechnology

HÁROMFÁZISÚ TALAJ PRIZMÁS KEZELÉSE

Kevert vagy statikus prizmák.

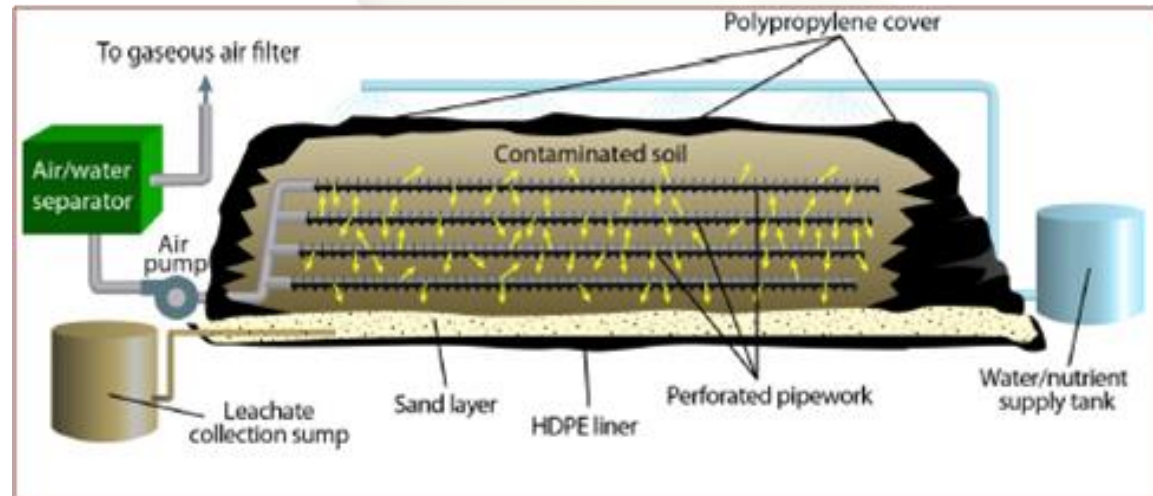
- A kevert prizmák → kisebb magasságú → áthalmozás (lapátolás, forgatás markológépekkel, stb.)

- Statikus prizmák: perforált csőrendszerek → a levegőztetés, az oldott tápanyag bejuttatás és a csurgalékvíz-elvezetés megoldására.

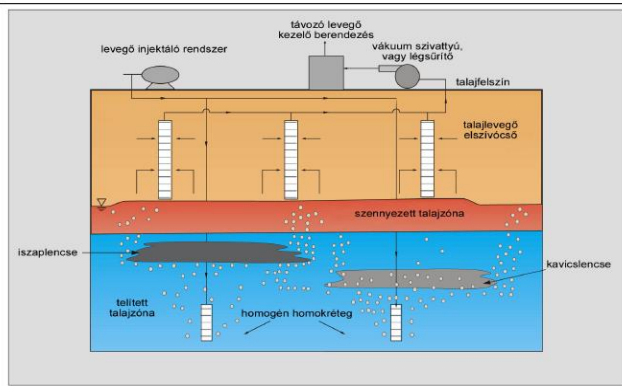
http://www.layfielddenvironmental.com/Content_Files/Images/Application/remediation.jpg

Bioágy

Landfarming vagy prizmás kezelés?

LEVEGŐ BEKEVERÉS / BIOSPARGING

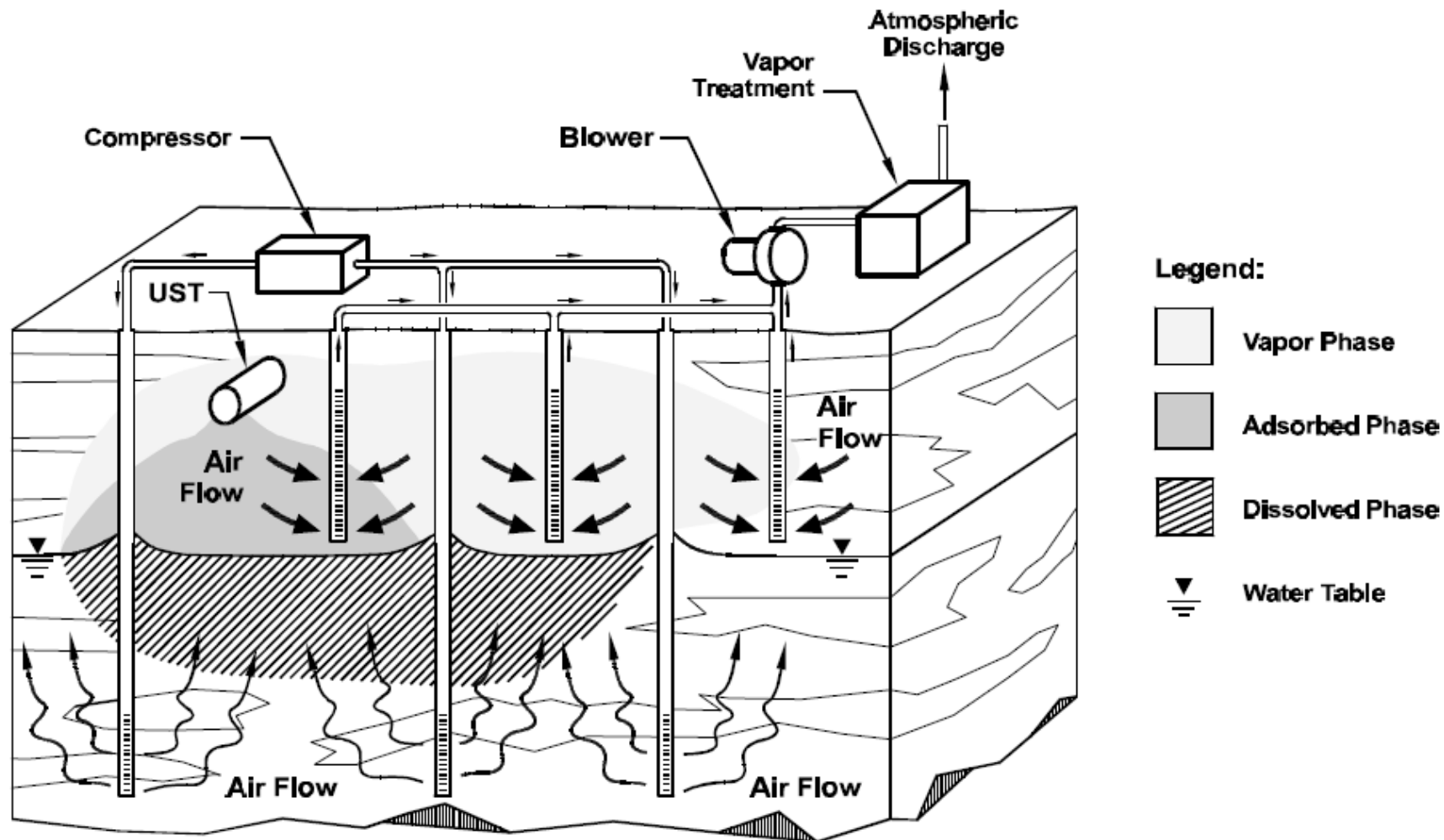

Anton, A. (2010) Kármentesítési kézikönyv 5. Bioremediáció: mikrobiológiai kármentesítési eljárások. Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium

*Kigőzölésen, illetve kihajtáson alapuló környezetvédelmi technológia, melyet illékony, vagy vízgőzzel illó szerves szennyezőanyagok eltávolítására alkalmaznak ipari szennyvizek, szennyezett felszíni és felszín alatti vizek kezelésekor

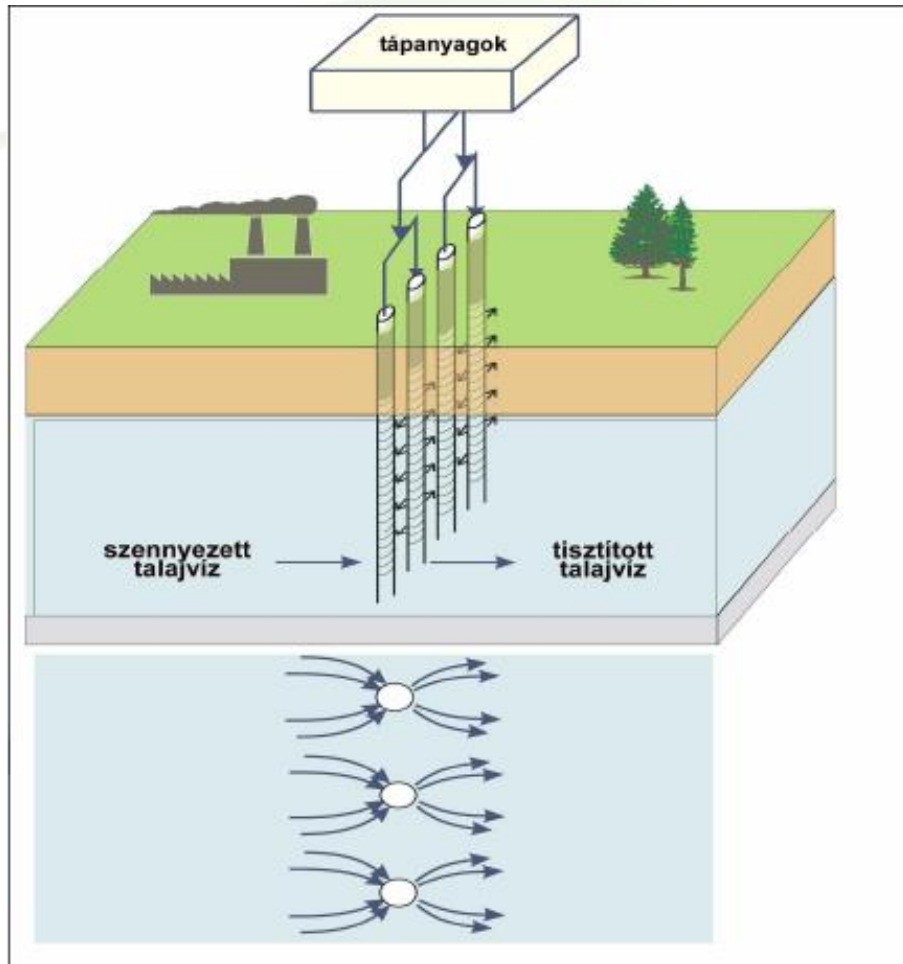
- Atmoszférikus levegő befúvatása a víztartó rétegbe
- *In situ*
- Vízrel telített talaj / talajvíz
- Injektálás → kicsiny, szerteágazó csatornákból álló kúpalakú zóna → a talaj megfelelő zónájába
- Befúvási nyomás
- + adalékanyagok bevitele (injektáló kutak)
- Hatások
  - Szennyezőanyagok deszorpciója
  - Mikrobiológiai bontás
  - Sztrippelés*

Exhibit VIII-1
Biosparging System (Used With Soil Vapor Extraction)

US EPA (2017) How To Evaluate Alternative Cleanup Technologies For Underground Storage Tank Sites - A Guide For Corrective Action Plan Reviewers. EPA 510-B-17-003

IN SITU REAKTÍV ZÓNA

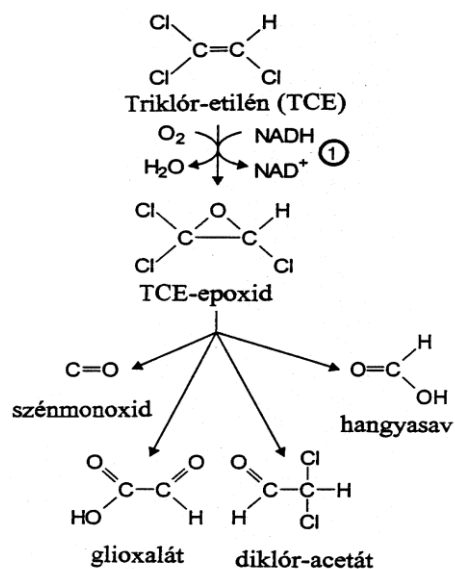
- A szennyező-csóván belül (csóva keresztmetszetben), vagy a szennyezőforrásnál egymáshoz közel elhelyezett talajvíz kutak.
- Nem klórozott szennyezőanyag - elektron akceptorok (pl. $\text{H}_2\text{O}_2/\text{NO}_3^-$)
- ORC vegyületek $\rightarrow \text{MgO}_2$
- Klórozott szennyezőanyag - elektron donorok (pl. laktátmelasz)

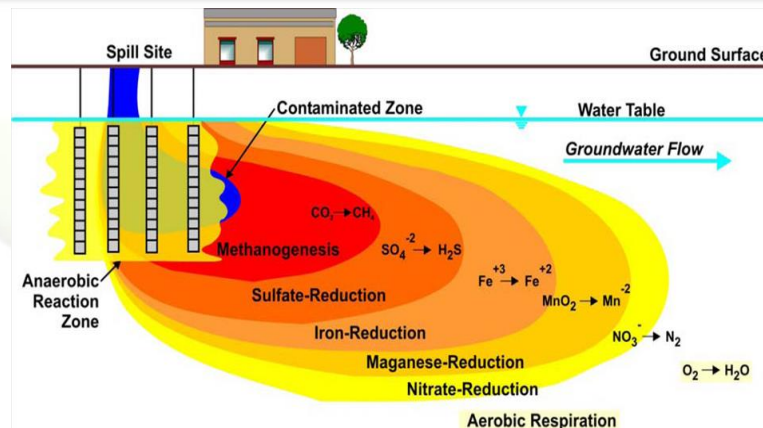
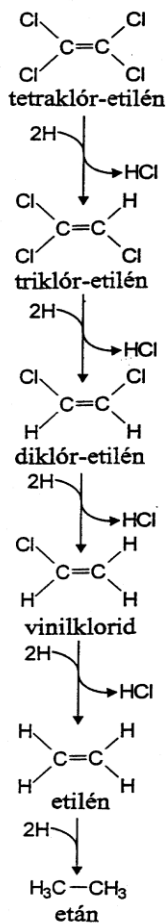
Anton, A. (2010) Kármentesítési kézikönyv 5. Bioremediáció: mikrobiológiai kármentesítési eljárások. Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium

KÉTZÓNÁS ANAEROB/AEROB BIOREMEDIÁCIÓ

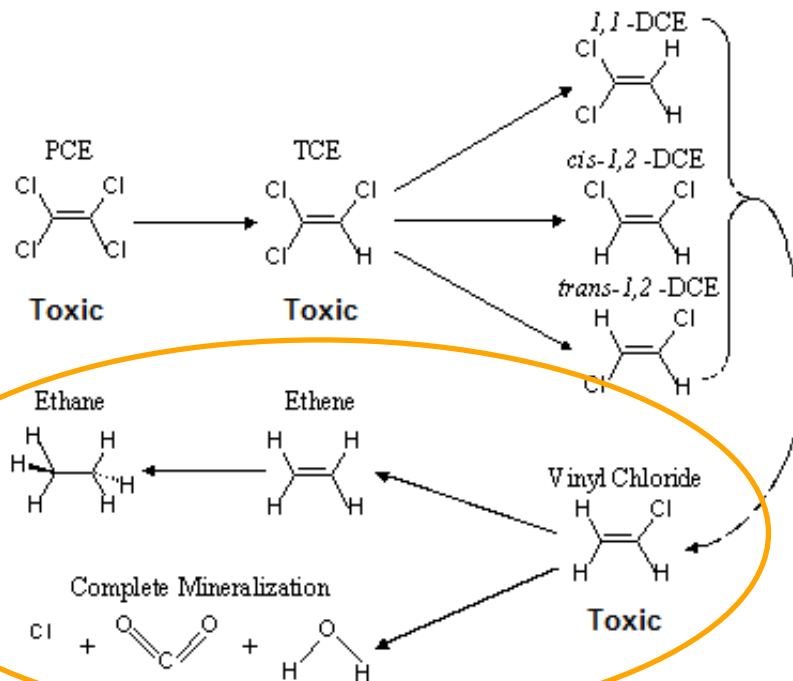
AEROB

ANAEROB

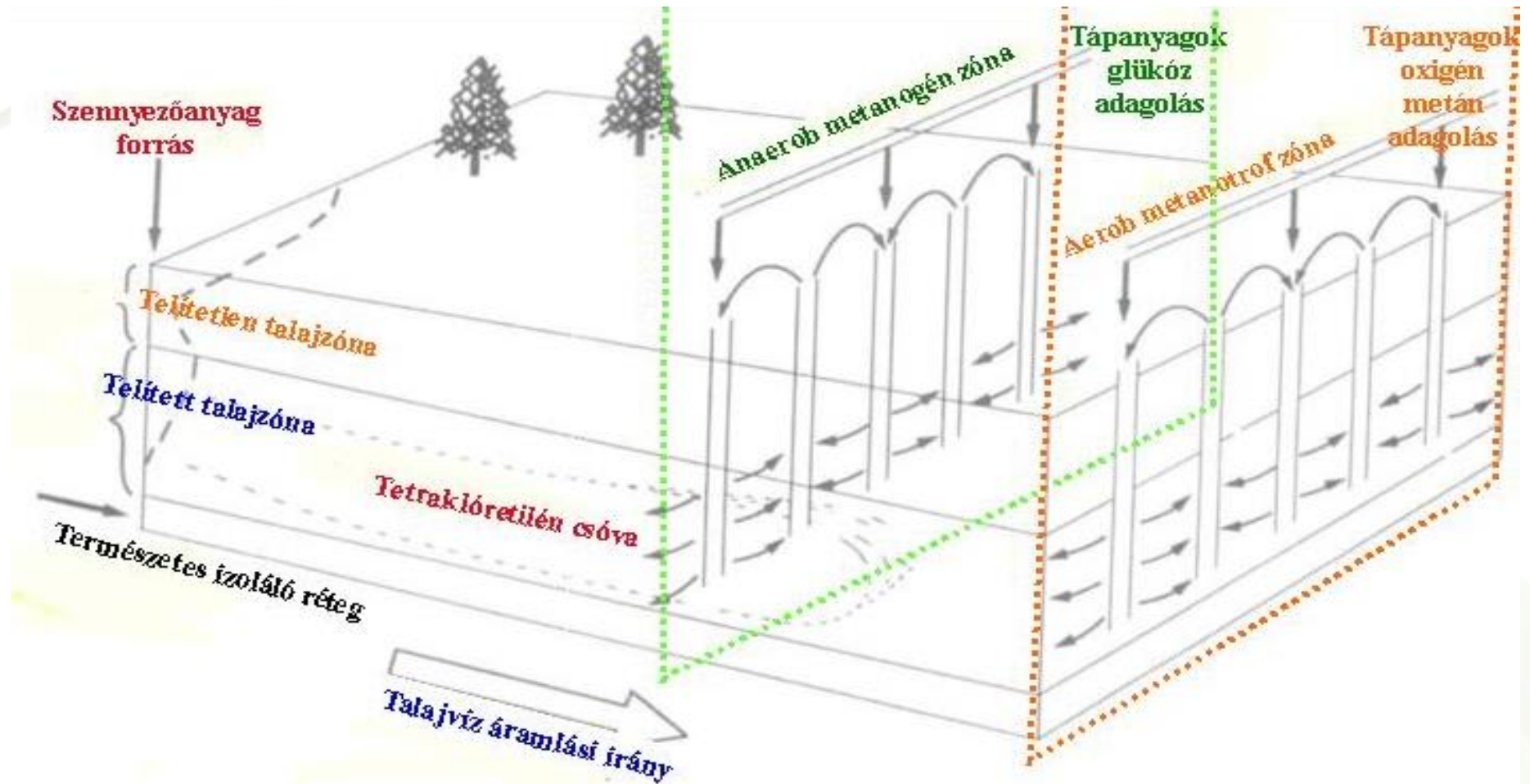
http://clu-in.org/techfocus/default.focus/sec/Bioremediation/cat/Anaerobic_Bioremediation_%28Direct%29/

■ Alifás halogénezett szénhidrogének

Page 15 ■ Kezelés telített talajzónában (?)

KÉTZÓNÁS *IN SITU* BIOREMEDIÁCIÓ - TELÍTETT TALAJZÓNA

BIOREMEDIÁCIÓS ESETTANULMÁNYOK

Biológiai hozzáférhetőség

- Szennyezőanyag biológiai hozzáférhetősége
  - a szennyezőanyag talaj szilárd fázisa és a talajnedvesség (biofilm) közötti megoszlási hányadosa,
  - a talaj kötöttsége és szervesanyag-tartalma,
  - a talaj szénhidrogénbontó mikroflórájának bontóképessége és biotenzid termelő képessége,
  - a talaj hőmérséklete és a redoxviszonyok.

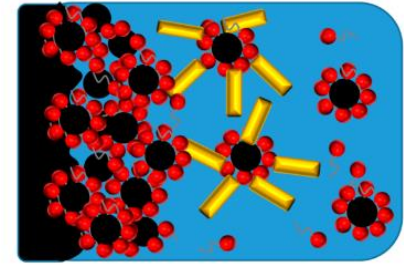
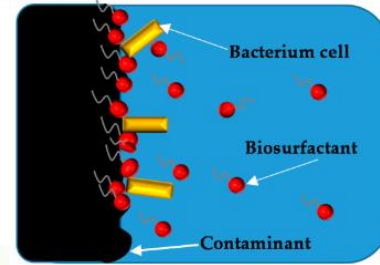

Korlátozó tényező a biodegradációban

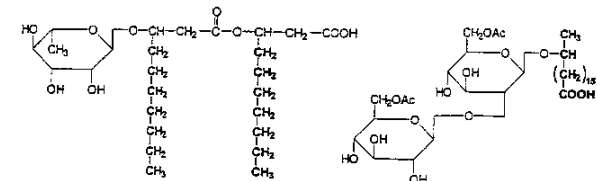
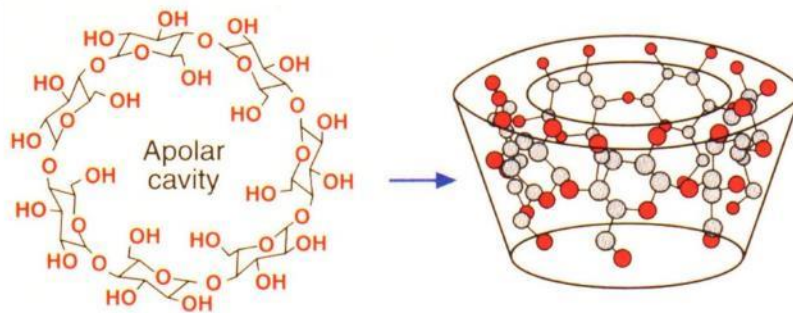
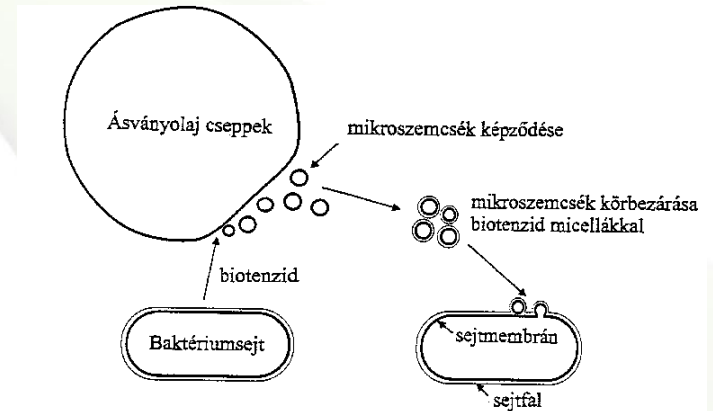
Hozzáférhetőség növelése

A bioremediáció gyakori korlátozó tényezője

- Hőmérséklet emelése
- Tenzidek
- Biotenzidek
- Ciklodextrinek

<http://www.mdpi.com/1422-0067/17/3/401/htm>

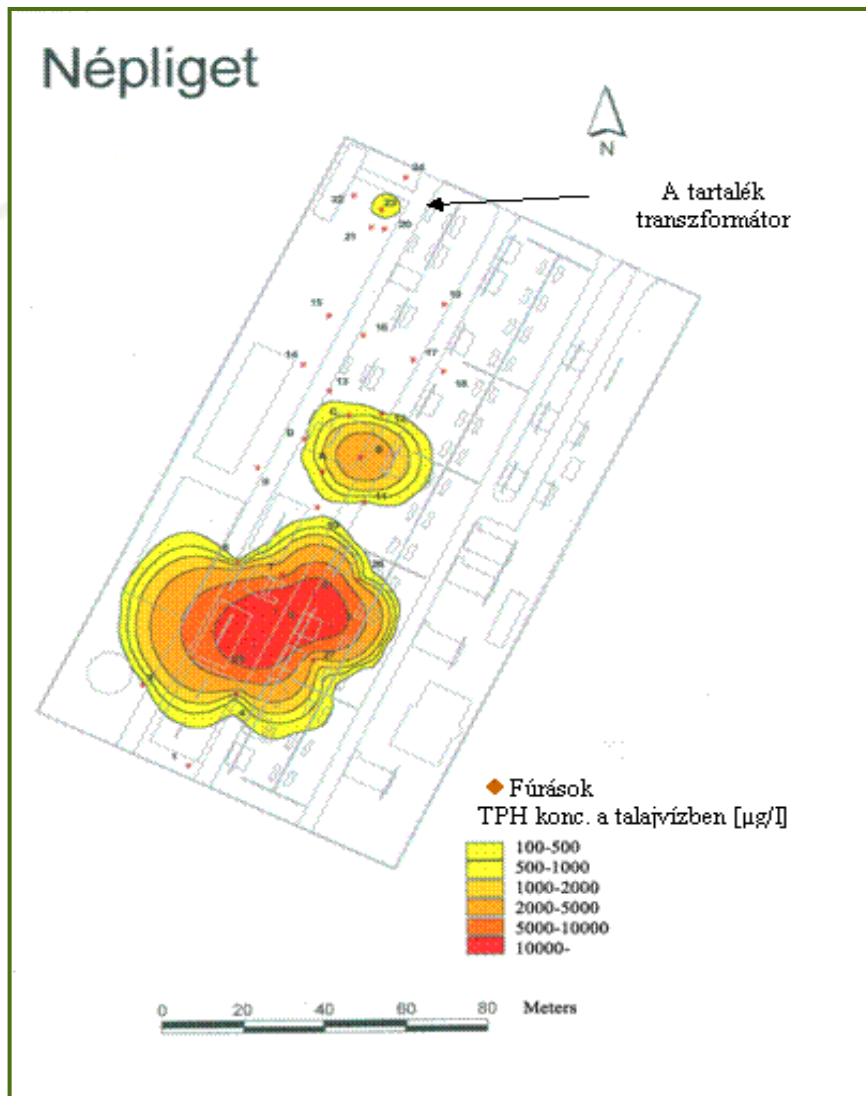

Pseudomonas ramnolipidje

Torulopsis élesztőfaj szoforolipidje

Két jellegzetes biotenzid

CDT-A SZENNYEZETT TERÜLET - VESZÉLYFORRÁSOK

Az *in situ* bioremediáció (CDT) demonstrációja:

Népligeti transzformátor állomás.

A szennyezőanyag: TO40A transzformátorolaj a talajban és a talajvízben

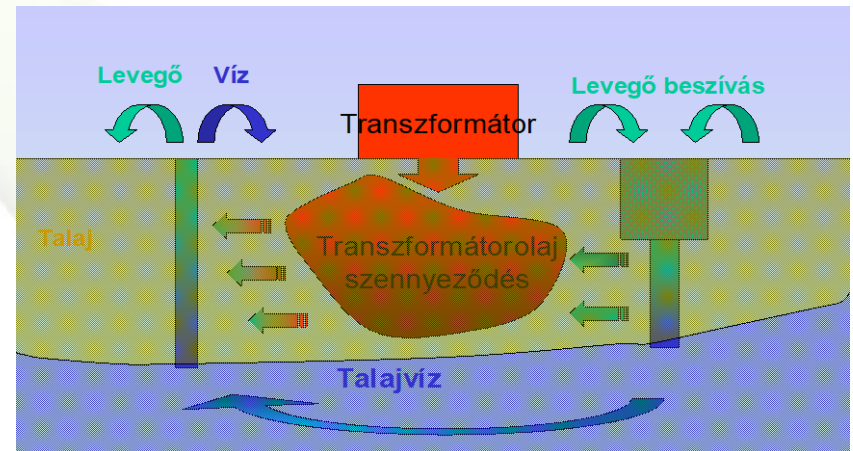
CDT- SZABADFÖLDI DEMONSTRÁCIÓ

A szennyezett környezeti elemek kezelésére technológia-együttes:

- A telítetlen zóna *in situ* kezelése bioventillációval
- A talajvíz *ex situ* fizikai-kémiai kezelése
- A telítetlen zóna nedvesítése és enyhe *in situ* mosása a felszínen kezelt vízzel

A remediáció intenzitásának növelése:

- Levegőztetés
- Tápanyagpótlás: N, P adagolása
- Adalékanyag: *RAMEB* (biológiai hozzáférhetőség-javító hatás a három fázisú talajban, és szolubilizáló képesség a talaj-talajvíz kölcsönhatás befolyásolására)

***In situ* komplex ciklodextrines biotechnológia (CDT) transzformátorállomás szennyezett talajának kezelésére**

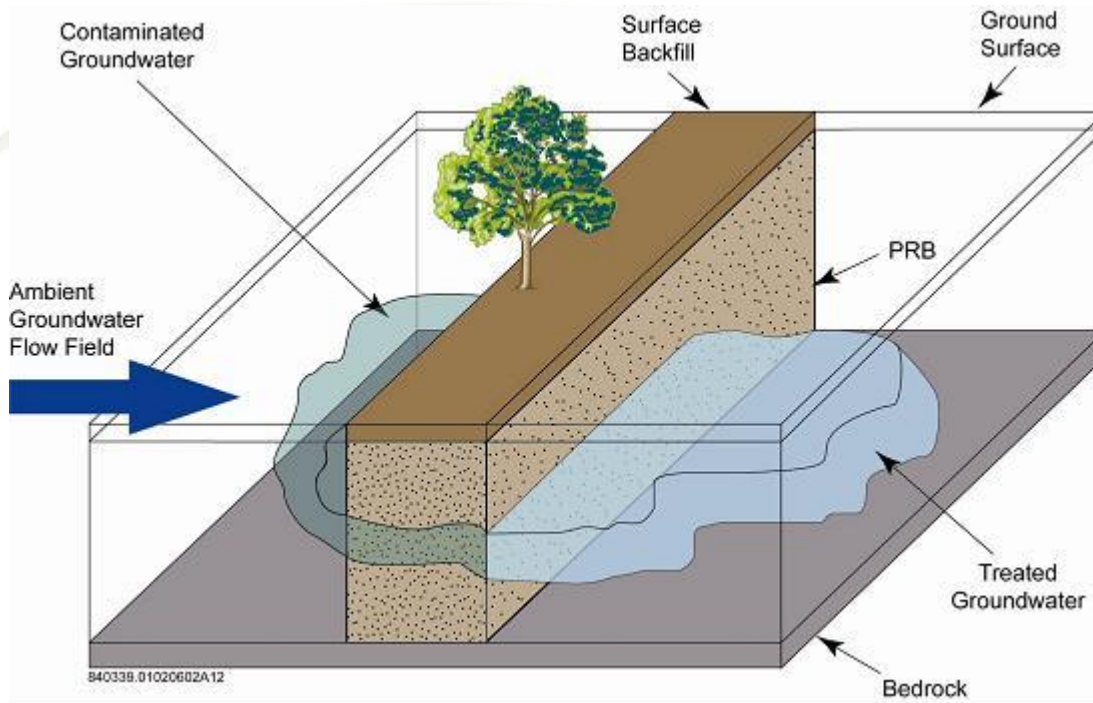
A talajminták transzformátorolaj-tartalma a kezelés indításakor, a 24. és a 47. héten

Talajmintavétel helye a felszíntől	Transzformátorolaj-tartalom [mg/kg]		
	Indítás (kísérlet kezdete)	24. hét	47. hét (kísérlet vége)
10–30 cm	25 000	1 600	210
80–90 cm	25 000	800	260

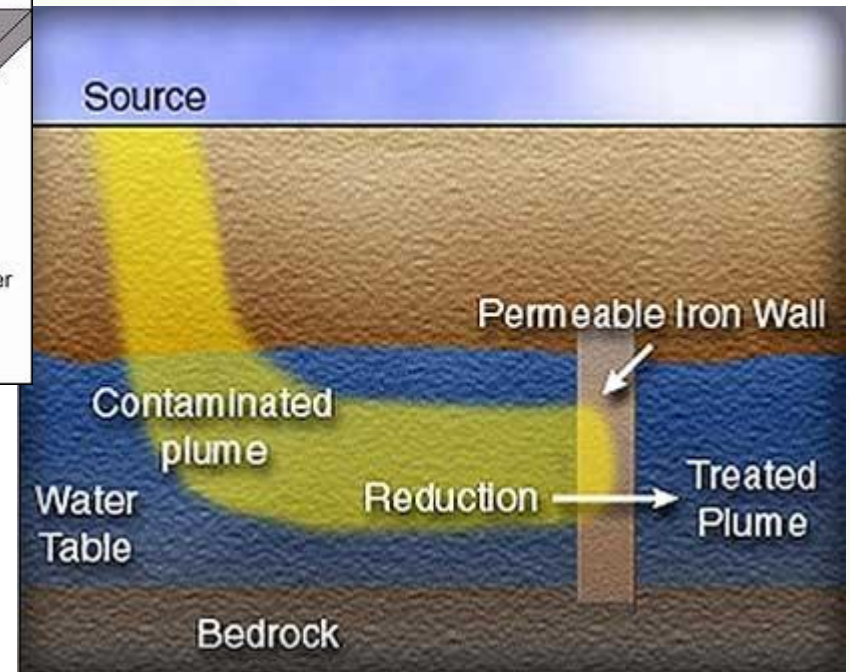
A szennyezett talaj toxicitása és jellemzése a kísérlet kezdetén és végén

Tesztorganizmusok és végpontok	Mintavétel helye a felszíntől			
	10–30 cm		80–90 cm	
	Vizsgálat a kísérlet előtt és után			
	Előtte	Utána	Előtte	Utána
<i>Vibrio fischeri</i> biolumineszcencia-gátlás ED ₅₀ [mg] ΣCu ₂₀ [mg Cu/kg talaj] Jellemzés	22 320 <i>toxikus</i>	50 <80 <i>nem toxikus</i>	8 450 <i>nagyon toxikus</i>	65 <80 <i>nem toxikus</i>
<i>Sinapis alba</i> gyökérnövekedés-gátlás ED ₅₀ [g] Jellemzés	4 <i>toxikus</i>	>5 <i>nem toxikus</i>	2 toxikus	>5 <i>nem toxikus</i>
<i>Folsomia candida</i> mortalitás LD ₅₀ [g] Jellemzés	12 <i>toxikus</i>	>20 <i>nem toxikus</i>	5 toxikus	>20 <i>nem toxikus</i>

REAKTÍV RÉSFALAK (PERMEABLE REACTIVE BARRIER)

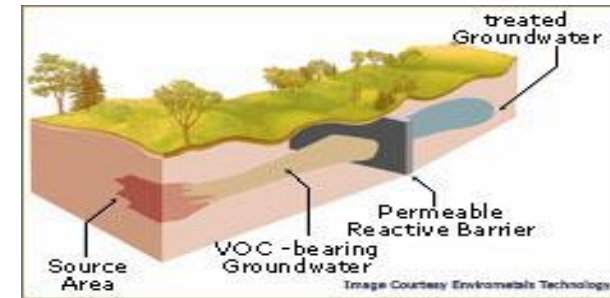
Canyon de Valle – www.lanl.gov

<http://www.st-ma.com/prb.html>

Reaktív résfalak (PRB-k)

- *In situ*
- Passzív technológia (de fenntartás)
- Szennyezőanyag ártalmatlanítása
  - a reaktív résfal töltet → immobilizáció, mobilizáció
- A felszín alatti víz átjuttatása a résfalon → a felszíni és felszín alatti szintkülönbsége és áramlási viszonyok
- Szennyezőanyagok: szénhidrogének, különböző nehézfémek/fémek
- A töltet ártalmatlanító hatása:
  - fizikai (adszorpció)
  - kémiai (oxidáció, redukció, kicsapás, stb.)
  - biológiai (biológiai kicsapás, lebontás)

Leggyakoribb típusok:

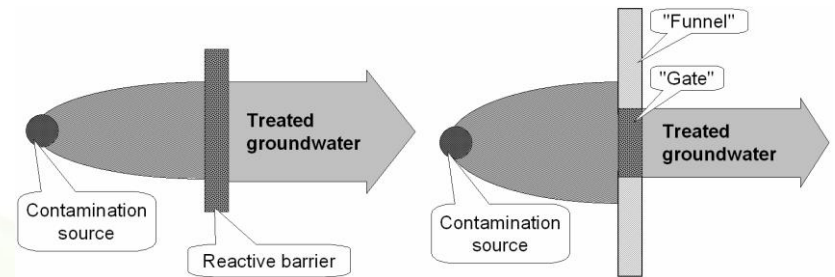
- Elemi vas, Fe^0 , redukálószer
→ klórozott illékony alifás
 CH , Cr^{VI} , NO_3^- , As^{V} , UO_2^{2+}
- ...
- Aktív szén
- **Mulcs**

PRB - építési típusok

1. Folytonos permeábilis reaktív falak
2. Tölcsér és kapu (funnel and gate)
3. Injektálás vagy „mixed in place”

- *In situ* falak méretezése
- Helyszíni vizsgálatok

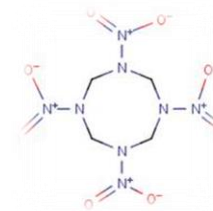
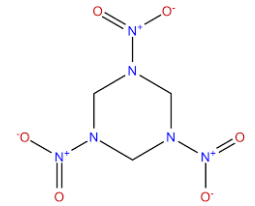

Klasszikus PRB építési módok a) Folytonos fal b) Tölcsér és kapu (F&G) (Roehlet al. 2005a)

PRB MULCS ALKALMAZÁSÁVAL ROBBANÓANYAGOKKAL SZENNYEZETT TALAJVÍZ KEZELÉSÉRE

- Helyszín: USA, Colorado – Pueblo Chemical Depot
- Szennyezés: robbanóanyaggal szennyezett talajvíz
- RDX és HMX szennyezőanyag
- Beavatkozás időpontja: 2005. november – 2007. július
- Remediációs technológia: Reaktív résfal
- Alkalmazott töltet: mulcs

HMX - Octahydro-1,3,5,7-tetranitro-1,3,5,7-tetrazocine

RDX - Hexahydro-1,3,5-Trinitroperhydro-1,3,5-triazine

SZERVES MULCS TÖLTET

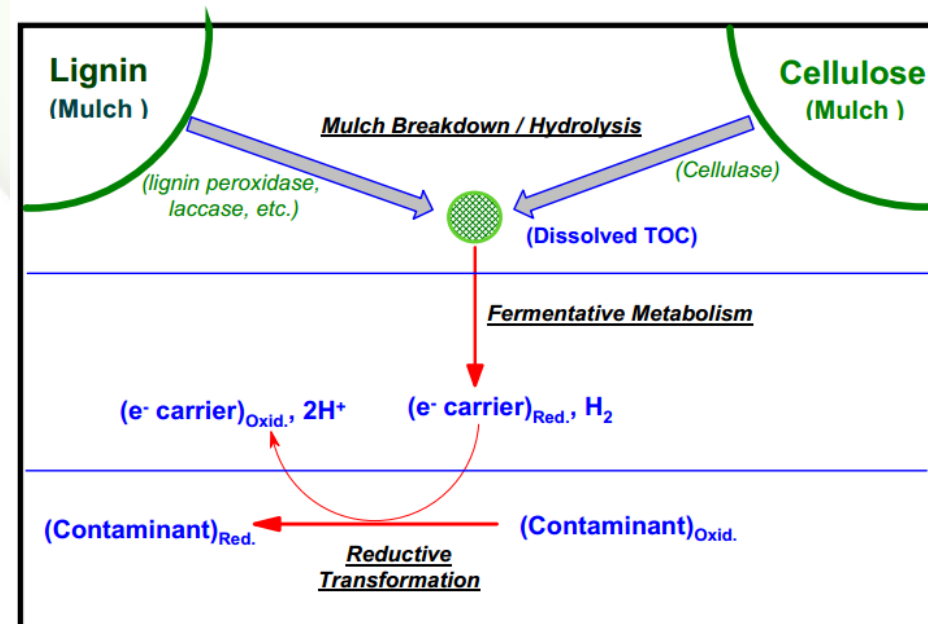

A reaktív részfalban alkalmazott töltet a szerves mulcs

Töltet összetevője: 67% mulcs és 33% kavics

A töltet ártalmatlanító hatása → *in situ* anaerob biodegradáció:

- Mikroorganizmusok → RDX és a HMX szennyezőanyag degradálására képesek
- A szerves mulcs egy lassan felszabaduló elektron donor → oldott szerves szén a talajba
- Jelentős redukáló erő jön létre
- Az RDX és a HMX lebontása → különböző redukzív átalakítások anaerob körülmények között

□ ESTCP Cost and Performance Report: Treatment of RDX and/or HMX Using Mulch Biowalls, April 2008 (Environmental Security Technology Certification Program, U.S. Department of Defense)

TECHNOLÓGIA MEGVALÓSÍTÁSA

A kialakítása a mulcs töltetű reaktív részfalnak és a kapcsolódó monitoring kutaknak 3 fázisban történt:

1. Két sorban 3 monitoring kút építése (R1A, R3A) és mintavétel a szennyezőanyagok kiindulási eloszlásának és koncentrációjának meghatározására

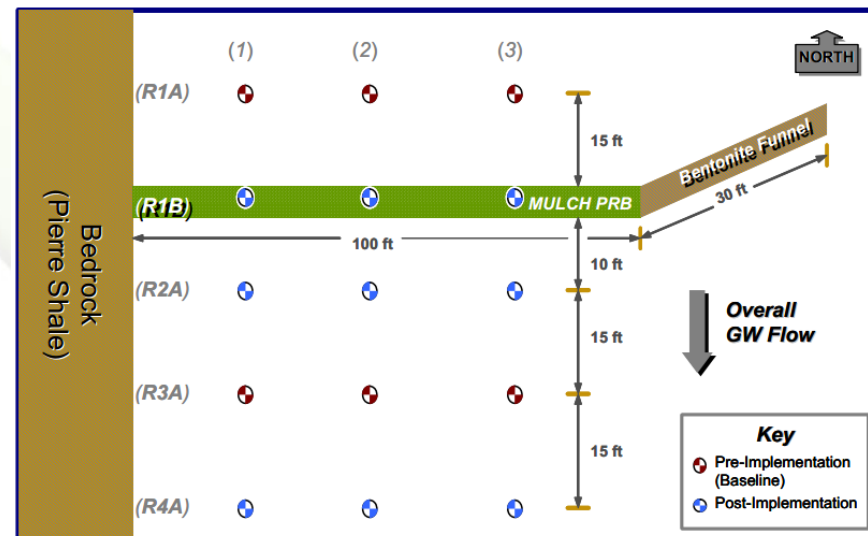
2. A mulcs/kavics töltetű részfal beépítése és egy talaj/betonit nem áteresztő fal építése

- részfal**
- 33% kavics és 67% mulcs
  - 0,6 méter széles
  - 32 méter hosszú
  - 4,5-7 méter mély

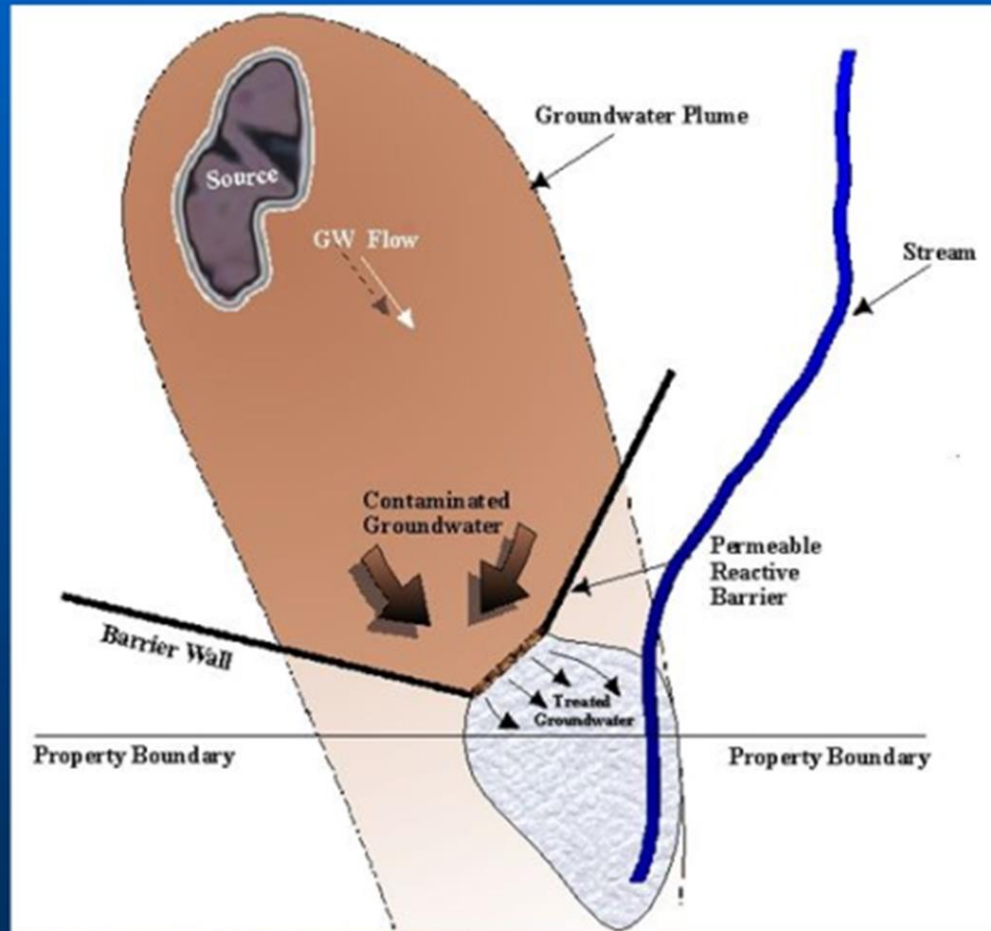
nem áteresztő fal - 0,6 méter széles

- 9 méter hosszú
- 7 méter mély

3. Három sor új monitoring kút építése (R1B, R2A, R4A)

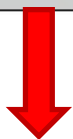
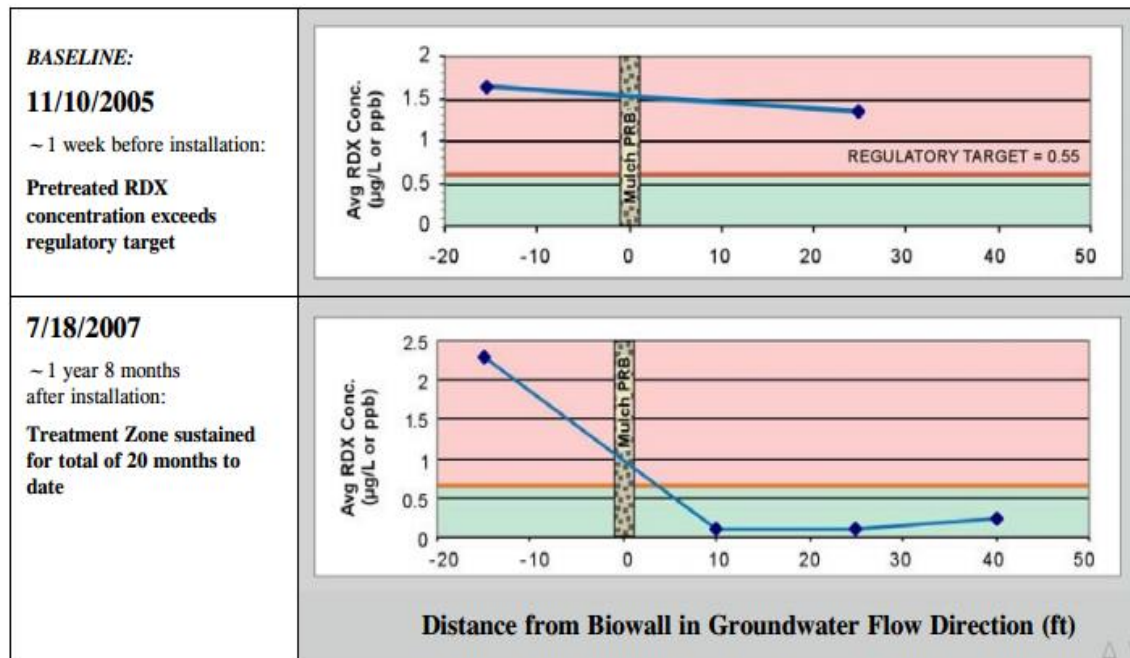

Funnel-and-Gate PRB Plan

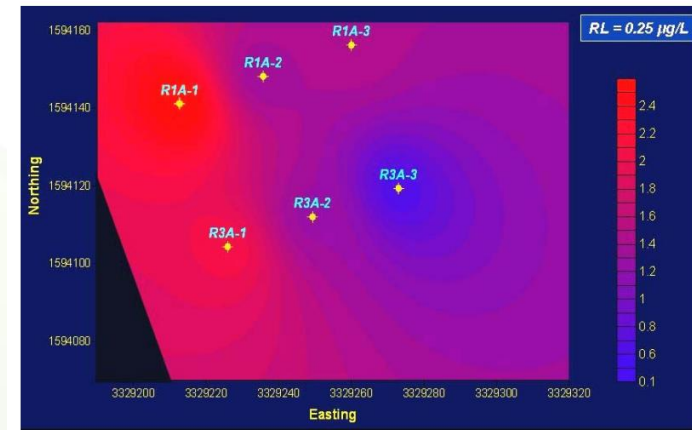
Eredmények

RDX koncentráció alakulása:

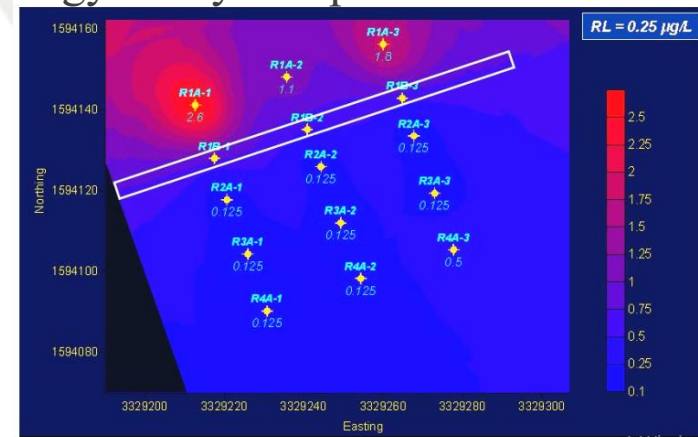

RDX koncentrációja a határérték alá csökkent a kezelési zónában

Kiindulási állapot

Egyensúlyi állapot

BIOAUGMENTÁCIÓ

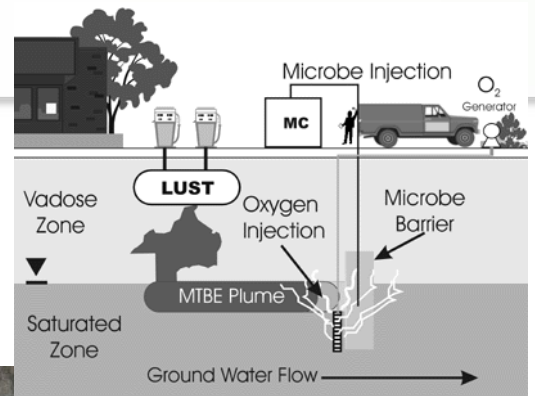

http://toxics.usgs.gov/photo_gallery/solvents.html

- Tudatos oltóanyag használat
- Tervezés (biodegradációs képesség, faj szintű azonosítás)
- Kockázat (patogének!)
- **Monitoring** (biológiai monitoring)

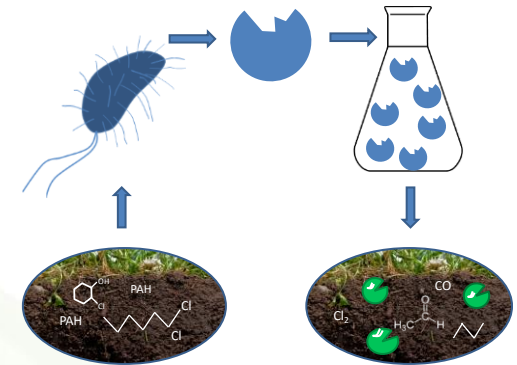
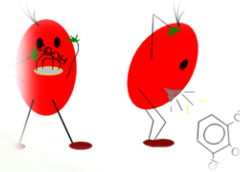

<http://www.biocleanenvironmental.com/product/bioaugmentation>

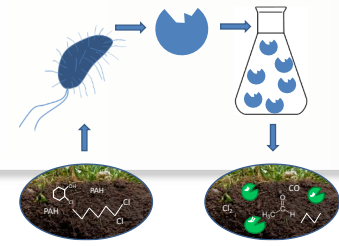
BIOAUGMENTÁCIÓ

- Tudatos oltóanyag használat
- Kiegészítő eljárás is lehet
- Talaj, talajvíz
- Kivitelezés
  - *In situ*, ex situ
- Hatékony és indokolt alkalmazás?
  - Illékony szerves vegyületek reduktív deklórozása (*Dehalococcus ethenogenes* különböző törzsei → végtermék etilén)
- Újszerű oltókultúrák

INNOVATÍV BIOAUGMENTÁCIÓ

Komplex megközelítés: mikrobiológiai, metagenomikai és enzimológiai

Mikroorganizmusokban jelenlevő specifikus bontó enzimek tanulmányozása

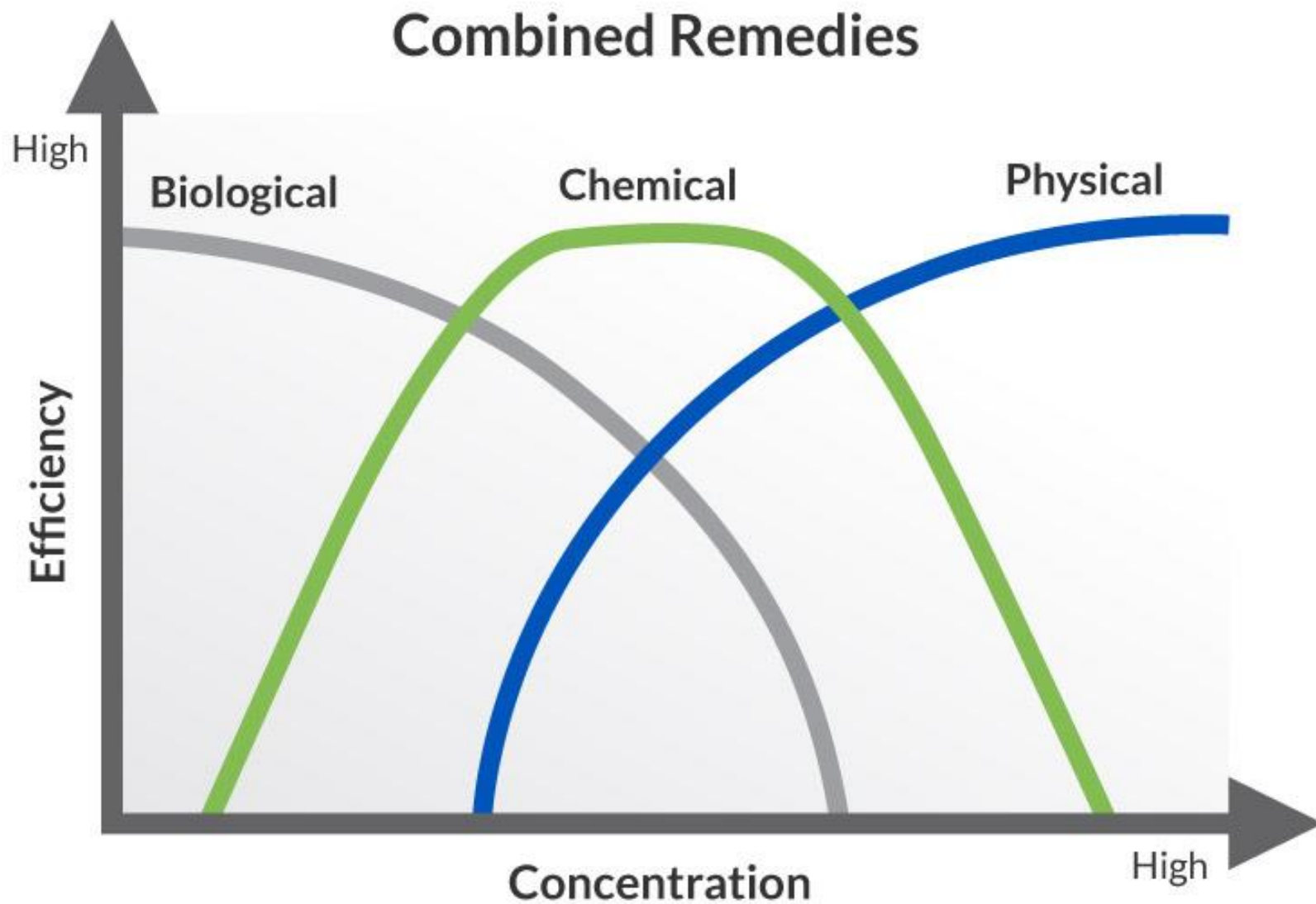
A mikroorganizmusok DNS-ének szekvenálása (metagenomikai megközelítés)

A lebontás során aktív katabolikus gének gyors, specifikus kimutatása

Speciális bontóképességű mikroorganizmusokból izolált enzimek stabilabb és aktívabb formájának előállítása, felszaporítása → hatékony alkalmazása szennyezett talaj bioremediációjára

Várható technológiai hatékonyság

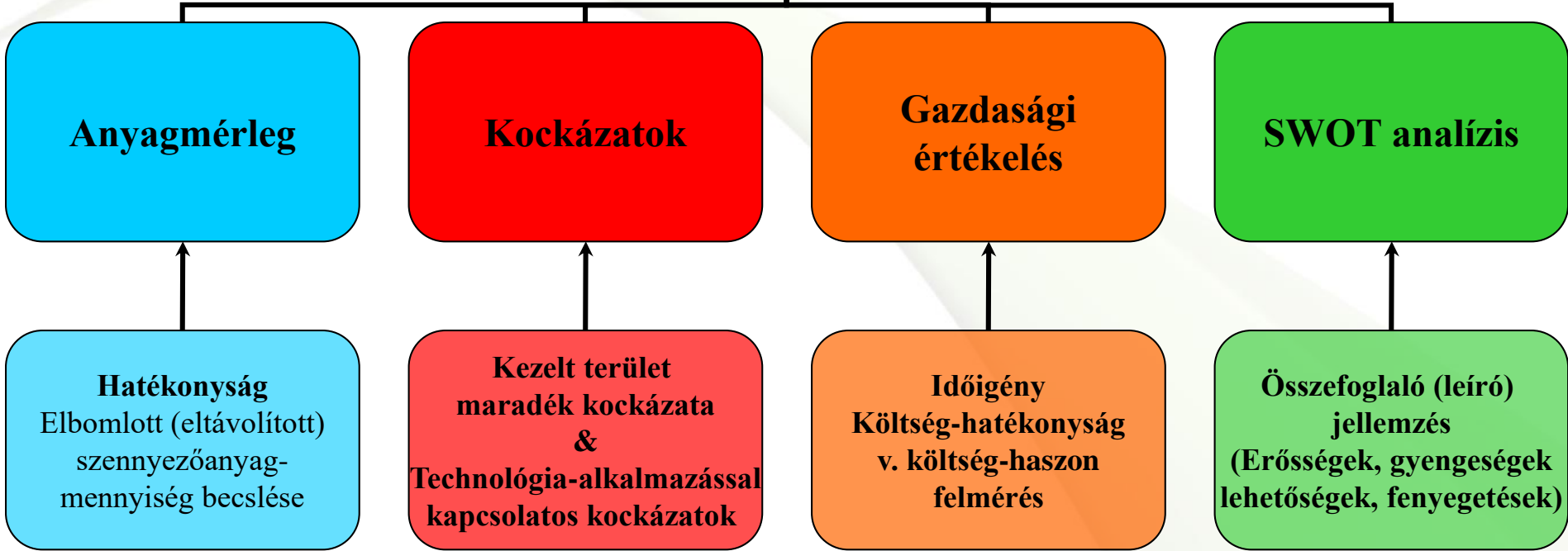

Döntési folyamat

1. Területfelmérés, koncepcionális terület modell (CSM)
2. Szóbajövő technológiai alternatívák kijelölése (melyek a választott célértéket teljesíteni tudják)
3. A megfelelő technológiai alternatívák rangsorolása (ökomérnök):
  1. **ökoszisztéma és az emberi egészség védelme,**
  2. **kockázatkommunikációs és szociális szempontok,**
  3. **területfejlesztés, területhasználat,**
  4. **gazdasági szempontok.**

De a terület tulajdonosa ettől eltérő prioritásokat jelölhet meg
(1. Területhasznosítás, bevételszerzés)!

**REMEDIÁCIÓS
TECHNOLÓGIA
VERIFIKÁCIÓ**

BIOREMEDIÁCIÓ

BIODEGRADÁCIÓ

Biológiai kioldás ...

Biológiai stabilizáció

Mikroorganizmusok, növények, állatok

**Biotechnológiák toxikus fémekkel
szennyezett talajra**

BIOLÓGIAI KIOLDÁS

▪ Bioremediáció (mikroorganizmusokkal)

– Biológiai kioldás (bioleaching)

- Autotróf: vas- és kénoxidáló baktériumokkal, pl. *Acidithiobacillus* sp.
- Heterotróf: savtermelő mikroorganizmusokkal, pl. *Aspergillus*, *Penicillium* sp.
- Főként: Cu, Co, Ni, Zn (szulfidok), U (oxidok)

Acid Mine Drainage

Biológiai kioldás prizmákban

BIOLÓGIAI TECHNOLÓGIÁK – FITOREMEDIÁCIÓ

Növények (és a velük együtt élő mikroorganizmusok) felhasználásával történő remediáció

- Fitoextrakció
- Fitofiltráció
- Fitovolatilizáció
- Fitodegradáció (csak szerves)
- Fitostabilizáció

Mobilizáció

Immobilizáció

BIOREMEDIÁCIÓS TECHNOLÓGIÁK FÉMMEL SZENNYEZETT TALAJOK KEZELÉSÉRE

■ Fitoremediáció (növényekkel)

– Fitoextrakció

- Szennyezőanyagok kivonása hiperakkumuláló vagy nagy biomassza tömeget képző növényekkel (pl. fűzfa, nyárfa)
- *Feltétel:* a növény szállítsa a felszín feletti részeibe a szennyezőanyagot.

Sebertia acuminata, Új-Kaledónia

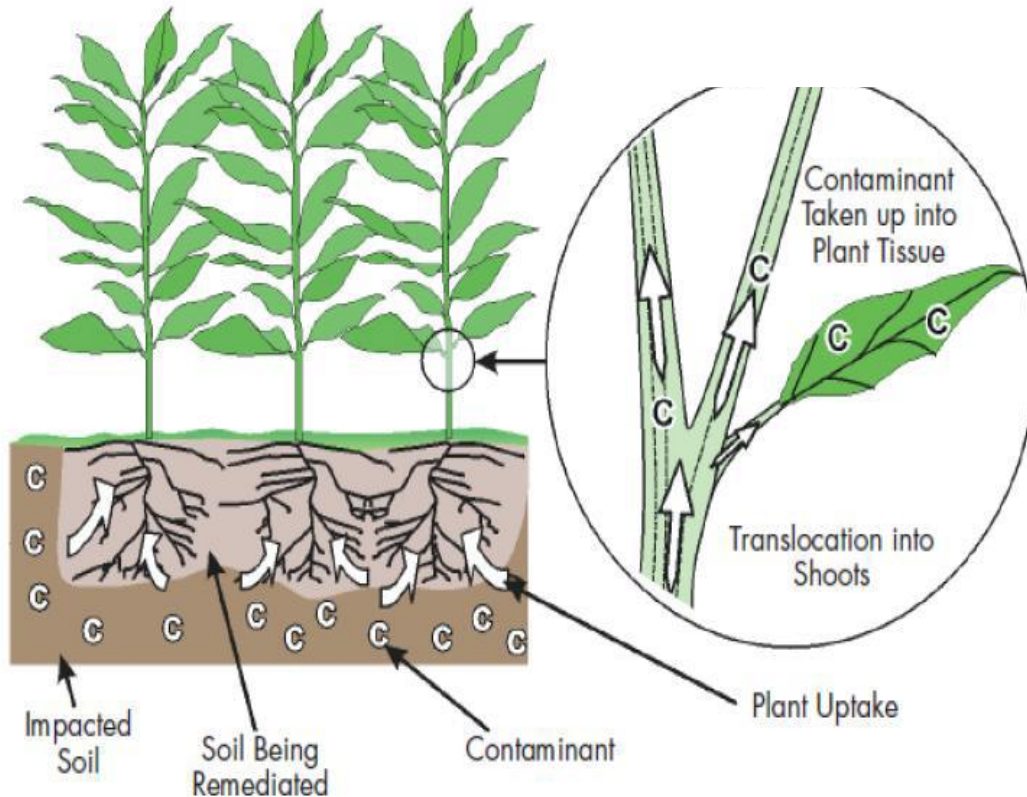
Ni hiperakkumulátor

<http://www2.dijon.inra.fr/cmse/ColloqueCMSE/presentation/morel/MorelJL.htm>

FITOEXTRAKCIÓ

PHYTOEXTRACTION

Hatékonytágot befolyásolja:

- Fémek mennyisége és biológiai hozzáférhetősége (adalékanyagok pl. kelátképzők, savak)
- Növények toleranciája és bioakkumuláló képessége

Befejező lépés: A szennyezett biomassza betakarítása és kezelése , pl. égetés, hamu veszélyes hulladékként lerakása, ill. értékes elemek kinyerése

10 000 mg/kg Zn

Nehézfém-tűrő árvácskafaj
Viola calaminaria

30 000 mg/kg Zn

1 000 mg/kg Cd

8 000 mg/kg Pb

Havasalji tarsóka
Thlaspi caerulescens

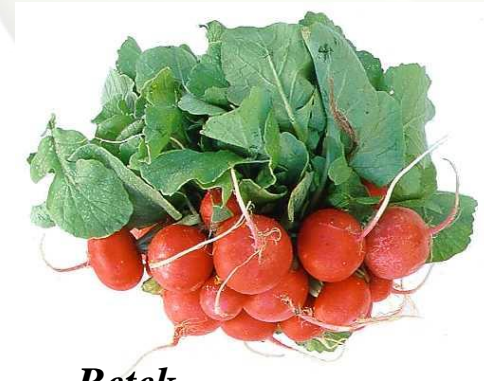
30 000 mg/kg Zn

Lúdfű
Arabidopsis halleri

Olajrepce
Brassica napus
Zn

Retek
Raphanus sativus
Zn

FŰZFA ÉS NYÁRFA – NAGY BIOMASSZÁT KÉPZŐ FAJOK

Irodalom

- Dahmani, M. A., Huang, K. and Hoag, G. E. (2006) Sodium Persulfate Oxidation for the Remediation of Chlorinated Solvents (USEPA Superfund innovative technology evaluation program) *Water, Air, and Soil Pollution: Focus*, **6**, p 127–141
- ITRC - The Interstate Technology & Regulatory Council, In Situ Chemical Oxidation Team (2005) Technical and regulatory guidance for in situ chemical oxidation of contaminated soil and groundwater, Second edition, Technical/Regulatory Guideline
- Liang, C., Huang, C. F., Mohanty, N., Lu, C.J. and Kurakalva R. M. (2007) Hydroxypropyl-beta-Cyclodextrin-Mediated Iron-Activated Persulfate Oxidation of Trichloroethylene and Tetrachloroethylene, *Industrial and Engineering Chemistry Research*, 46(20), 6466–6479
- MOKKA lexikon - <http://www.mokkka.hu/db2/glossary.php>
- Izing Imre ¹, Lonsták László ¹, Tóth Roland ²
¹ Golder Associates (Magyarország) Zrt. ² Geo-Engineering Kft. Injektálási technológiák alkalmazása a környezetvédelemben Kármentesítés aktuális kérdései c. konferencia (KSZGYSZ) 2011. március 17–18., Hotel Aréna, Budapest
- REGENESIS - <http://regenesiis.com>

IRODALOM

- Anton, A. (2010) Kármentesítési kézikönyv 5. Bioremediáció: mikrobiológiai kármentesítési eljárások. Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium
- Alvarez-Cohen L, Speitel Jr GE (2001) Kinetics of aerobic cometabolism of chlorinated solvents. Biodegradation 12:105-126
- Alvarez PJJ, Illman WA (2006) Bioremediation and Natural Attenuation. Wiley-Interscience, New Jersey
- Crawford RL (2002) Biotransformation and biodegradation. In: Hurst CJ, Crawford RL, Knudsen GR, McInerney MJ, Stetzenbach LD (eds) Manual of Environmental Microbiology, 2nd edn. ASM Press, Washington
- Jördening H-J, Winter J (2005) Environmental biotechnology. Concepts and application. Wiley-VCH Verlag GmbH, Weinheim
- KÖRINFO adatbázis: www.enfo.hu
- Mulligan CN (2005) Environmental applications for biosurfactants. Environ Pollut 133(2): 183–198
- Pavan M, Worth AP (2006) Review of QSAR models for ready biodegradation. EUR 22355 EN Report. European Commission Directorate, General Joint Research Centre, Institute for Health and Consumer Protection, Ispra, Italy
- Schink B (2005) Principles of anaerobic degradation of organic compounds. In: Jördening HJ, Winter J (eds) Environmental Biotechnology. Concepts and Application. Wiley-VCH Verlag GmbH, Weinheim
- Swartjes FA (2011) Dealing with contaminated sites. From theory towards practical application. Springer,

The background features a white horizontal band across the middle. Above and below this band are green wavy lines that create a sense of movement. The text is centered within the white band.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!